

Autism 299.00- diagnoskriterier enligt DSM-5

A. Varaktiga brister i förmågan till social kommunikation och social interaktion i ett flertal olika sammanhang, vilket visar sig i följande, aktuellt eller anamnestiskt belagt (exemplen är illustrativa, andra yttringar förekommer):

1. Bristande förmåga till social ömsesidighet, alltifrån t ex att personen avviker från det normalt förväntade i sitt sätt att närma sig andra och ger bristande gensvar i samtalet, till att personen endast i begränsad utsträckning delar intressen eller känslor med andra, till att personen inte alls tar initiativ till eller ger gensvar vid sociala interaktioner.
2. Bristande förmåga till icke-verbalt kommunikativt beteende vid sociala interaktioner, alltifrån t ex bristande samstämmighet mellan verbal och icke-verbal kommunikation, till avvikelser i ögonkontakt och kroppsspråk eller bristande förståelse för och bruk av gester, till total frånvaro av ansiktsuttryck och icke-verbal kommunikation.
3. Bristande förmåga att utveckla, bevara och förstå relationer, alltifrån t ex svårigheter att ändamålsenligt anpassa sitt beteende till olika sociala sammanhang, till svårigheter att leka låtsaslekar med andra eller att skaffa vänner, till avsaknad av intresse för jämnåriga.

Specificera aktuell svårighetsgrad:

Svårighetsgraderingen baseras på nedsättningen av förmåga till social kommunikation och på förekomsten av begränsade, repetitiva mönster i beteendet.

B. Begränsade, repetitiva mönster i beteende, intressen eller aktiviteter vilket visar sig i minst två av följande, aktuellt eller anamnestiskt belagt (exemplen är illustrativa, andra yttringar förekommer):

1. Stereotypa eller repetitiva motoriska rörelser, stereotyp eller repetitivt tal eller bruk av föremål (t ex enkla motoriska stereotypier, ekolali, idiosynkratiska fraser, rada upp leksaker eller kasta föremål).
2. Insisterar på att inget ska förändras i vardagen, oflexibel fixering vid rutiner eller ritualiserade mönster i verbala eller icke-verbala beteenden (t ex extremt upprörd vid små förändringar, svårigheter med omställningar, rigida tankemönster, speciella hälsningsritualer, tar samma vägar eller äter samma mat varje dag).
3. Starkt begränsade, fixerade intressen som är abnorma i intensitet eller fokusering (t ex starkt fäst vid eller upptagen av speciella föremål, överdrivet inskränkta eller ensidiga intressen).
4. Hyper- eller hyporeaktiv vid sensorisk stimulering, eller säreget intresse för sensoriska aspekter av omgivningen (t ex verkar vara okänslig för smärta/värme/kyla, reagerar starkt på specifika ljud eller ytstrukturer, vidrör eller luktar påfallande överdrivet på föremål, visuellt fascinerad av ljus eller rörelse).

Specificera aktuell svårighetsgrad:

Svårighetsgraderingen baseras på nedsättningen av förmåga till social kommunikation och på förekomsten av begränsade, repetitiva mönster i beteendet.

C. Symtomen måste ha förelegat under den tidiga utvecklingsperioden (men behöver inte vara tydligt märkbara förrän förväntningarna på social förmåga ligger bortom den faktiska, begränsade förmågan; senare i livet kan symtomen vara maskerade via inlärd strategier).

D. Symtomen orsakar kliniskt signifikant nedsättning av den nuvarande funktionsförmågan socialt, i arbete eller inom andra viktiga funktionsområden.

E. Dessa störningar förklaras inte bättre med intellektuell funktionsnedsättning eller generell psykisk utvecklingsavvikelse. Intellektuell funktionsnedsättning och autism förekommer ofta samtidigt; för att diagnostisera samsjuklighet av autism och intellektuell funktionsnedsättning ska den sociala kommunikationsförmågan vara klart under den förväntade med hänsyn tagen till den allmänna utvecklingsnivån.

Obs: Personer med en välgrundad, DSM-IV-baserad diagnos av autistiskt syndrom, Aspergers syndrom eller genomgripande störning i utvecklingen UNS ska få diagnosen autism. För personer med påtagliga brister i social kommunikationsförmåga, men där symtomen i övrigt inte uppfyller kriterierna för autism, ska diagnosen social (pragmatisk) kommunikationsstörning övervägas.

Specificera om:

Med eller utan samtidig intellektuell funktionsnedsättning

Med eller utan samtidig nedsatt språklig förmåga

Förenat med känt medicinskt eller genetiskt tillstånd eller känd miljöfaktor (Kodningsanvisning: Använd tilläggs kod för att ange medicinskt eller genetiskt tillstånd.)

Förenat med annan utvecklingsrelaterad funktionsavvikelse, psykisk ohälsa eller beteendestörning (Kodningsanvisning: Använd tilläggs kod(-er) för att ange form av utvecklingsrelaterad funktionsavvikelse, psykisk ohälsa eller beteendestörning.)

Med katatoni (se kriterierna för katatoni förenat med annan psykisk ohälsa för definition). (Kodningsanvisning: Använd tilläggs kod 293.89 katatoni förenat med autism för att ange samtidig förekomst av katatoni.)

Svårighetsgrader av autism

Gradering	Social kommunikation	Begränsade, repetitiva beteenden
Nivå 3 Kräver mycket omfattande stöd	Mycket omfattande färdighetsbrister beträffande såväl verbal som icke-verbal social kommunikationsförmåga, vilket leder till uttalade funktionssvårigheter; mycket begränsad förmåga att initiera sociala interaktioner och minimalt gensvar på sociala kontaktförsök från andra. T ex en person som i stor utsträckning saknar begripligt tal, som bara reagerar på mycket påtagliga sociala kontaktförsök, som mycket sällan initierar sociala interaktioner, och, när så sker, handlar det enbart om att tillgodose egna behov på ett udda och avvikande sätt.	Oflexibelt beteende, har extremt svårt att hantera förändringar, eller så försvårar andra begränsade, repetitiva beteenden funktionsförmågan i så gott som alla avseenden. Starkt plågad/stora svårigheter vid förändring av fokus eller handlingsplaner.
Nivå 2 Kräver omfattande stöd	Omfattande färdighetsbrister beträffande såväl verbal som icke-verbal social kommunikationsförmåga; sociala funktionssvårigheter som är uppenbara även i närvaro av stödperson; begränsad förmåga att initiera sociala interaktioner och begränsat eller avvikande gensvar på sociala kontaktförsök från andra. T ex en person som talar i enkla meningar, vars interaktioner enbart handlar om snäva specialintressen och som uppvisar ett påtagligt udda kroppsspråk.	Oflexibelt beteende, har svårt att hantera förändringar, eller så förekommer andra begränsade, repetitiva beteenden som stör funktionsförmågan i ett flertal olika sammanhang så ofta, att en tillfällig betraktare genast lägger märke till det. Plågad och/eller svårigheter vid förändring av fokus eller handlingsplaner.
Nivå 1 Kräver stöd	Utan särskilt stöd orsakar de socialt kommunikativa färdighetsbristerna märkbara funktionssvårigheter. Svårigheter att initiera sociala interaktioner och tydliga exempel på avvikande eller misslyckade gensvar på sociala kontaktförsök från andra. Kan förefalla ha begränsat intresse av socialt samspel. T ex en person som har förmågan att tala i kompletta meningar och som engagerar sig i kommunikation, men där ömsesidigheten i samtalen uteblir, och vars försök att skaffa sig vänner ter sig udda och vanligtvis misslyckas.	Oflexibelt beteende medför signifikant störd funktionsförmåga i ett eller flera sammanhang. Svårigheter att växla mellan aktiviteter. Svårigheter med planering och organisation hämmar självständigheten.